

Posudek bakalářské práce Kláry Kabické Autoritářský režim druhé republiky

Klára Kabická si zvolila podnětné téma, které postihuje z pohledu českých moderních dějin jedno z nejzajímavějších a také nejkomplikovanějších období, pomnichovskou druhou republiku. Přestože se jedná o krátkodobou etapu vývoje, vzhledem k dramatickým událostem, které ji rámovaly, soustřeďuje na sebe pozornost badatelů různých specializací a zaměření. Jestliže si přesto Kabická opakovaně stěžuje na nedostatečnou pozornost, která je tomuto období věnována, platí to spíše o zaměření literatury toho typu, který autorka v zájmu své koncepce upřednostnila a konkrétně v těch textech, které jí sloužily jako výchozí pro analýzu.

Jako své primární zadání autorka stanovila hypotézu klasifikace období druhé republiky coby jednoho z autoritářských režimů své doby. Tuto hypotézu v teoretické rovině klasifikace a typologie autoritářských a nedemokratických režimů opírá o podstatné texty zejména Juana Linze. Jestliže jí však Linzovy texty plně vyhovují v oné teoretické části, potom právě s nimi se Kabická snaží konfrontovat svoji argumentaci, neboť Linz s Česko-Slovenskou republikou ve své klasifikaci jako s autoritářským režimem nepočítá. Kabická tak vychází z jeho typologie a snaží se ji aplikovat na české podmínky, ale se samotným hodnocením pomnichovské éry jako stabilizované demokracie nesouhlasí.

Jak výchozí analytické práce historiografického i politologického záběru, tak studium primární pramenů, kterým autorka doplňuje svůj obraz historického vývoje sledované doby, jsou plně postačující pro kvalitní zpracování analýzy. Její heuristika je dostatečně široká i pestrá, navíc kombinuje domácí i zahraniční zdroje, čímž si Kabická vytvořila výborné předpoklady pro kvalitní a vyváženou analýzu. Rovněž práce s literaturou je na vysoké úrovni, autorka dokáže postihovat podstatné informace, vhodně je využívá v textu, navíc si udržuje odstup od předloh, díky němuž si zachovává možnost polemiky a uplatnění vyargumentovaného vlastního názoru. I tuto skutečnost bych rád zdůraznil pro hodnocení analytických schopností autorky.

Přesto mám za to, že na úrovni výchozí analýzy Kabická nedostatečně pronikla do kontextu dobového vývoje, nezohlednila podstatné historické skutečnosti, což následně znejistilo její shrnující vývody a stojí také u jejího „nedorozumění“ s Linzem, který posuzuje vývoj druhé republiky shovívavěji nežli Kabická. Ať totiž autorka vycházela z domácí či zahraniční historické literatury, musela narazit na problémový faktor, který je s vývojem pomnichovského Česko-Slovenska trvale spojen a ve své podstatě není uspokojivě řešitelný. Zúžení prostoru pluralitní demokracie vidí a interpretuje autorka totiž výhradně jako důsledek vnitropolitického vývoje a záměru prosazujících se sil české politiky, mířících vědomě k autoritářskému režimu. Jen okrajově - a bez důsledků pro vlastní analýzu -, přitom konstatuje podstatnou skutečnost, že totiž celá řada kroků, vnímaných jako příklady pro deformaci demokratických principů, byla provedena pod přímým tlakem německé politiky a pod pohrůzkami vypovězení Mnichovské dohody a zničení zbytkového Československa. To se například týkalo i z pohledu analýzy klíčového procesu omezení stranické škály, který představoval jeden ze základních požadavků Německa, předložených ministru zahraničních věcí Františku Chvalkovskému v říjnu 1938. Naopak je známé, že české vládě byl opakovaně dáván v tomto smyslu za vzor slovenský režim (mj. jeho razantnější přístup ke komunistické straně). Pochopitelně je obtížně řešitelné, nakolik tyto změny byly prováděny v obavách z německé agresivní politiky a ve snaze zachovat omezenou autoritu, či se za nimi skrývaly svébytné ambice, které jen využívaly vnější tlak jako zástěrku a politické alibi.

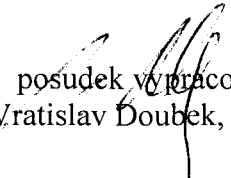
Do následné argumentační pasti způsobené nedostatečným zohledněním reálné historické situace se autorka dostává opakovaně. Tak by bylo možno poukázat na nejistotu tvrzení vyplývajících z nedocení omezené suverenity státu a vlády plnicí pokyny o nutnosti

demobilizace armády (zde s. 29) či přizpůsobování národnostní politiky (s. 34 – instrukce se týkaly jak postupu proti zbytkovému německému osídlení, tak vůči Židům, posílený fenoménem národnostní otázky vyplýval z autonomizace Slovenska a posilování slovenské národní identity na úkor pojetí čechoslovakismu).

Jinými slovy, s hypotézou a celou řadou podpůrných argumentů autorky lze souhlasit. Je třeba ocenit její práci s literaturou a suverenitu svébytné analytické pozice. Politický vývoj v druhé republice skutečně v celé řadě parametrů prokazuje autoritářské tendence. Na druhou stranu některé argumentační postupy, jimiž autorka obhajuje své stanovisko, vzbuzují pochybnosti a nejistotu, zda jsou dostatečně objektivní a pevně zakotvené v historické realitě.

Z výše uvedených důvodů doporučuji, aby práce Kláry Kabické byla postoupena k obhajobě, její hodnocení navrhuji na škále velmi dobře – dobře.

V Hýskově 12. září 2010

posudek vypracoval
doc. Vratislav Dóubek, Dr.